

ולמה לנו לדבר מאחרים?

על חיים ועל איכות חיים

(11) מדרש רבה ויקרא פרשה טז פסקה ב

"א זאת תהיה תורת המצורע הה"ד (תהלים לד) מי האיש החפץ חיים.

מעשה ברוכל אחד שהיה מחזיר בעיירות שהיו סמוכות לציפורי והיה מכריז ואומר מאן בעי למזבן סם חיים .

אודקין עליה ר' ינאי הוה יתיב ופשט בתורקליניה שמעיה דמכריז מאן בעי סם חיים א"ל תא סק להכא זבון לי.

א"ל לאו אנת צריך ליה ולא דכוותך.

אטרח עליה סליק לגביה הוציא לו ספר תהלים הראה לו פסוק: מי האיש החפץ חיים מה כתיב בתריה נצור לשונך מרע סור מרע ועשה טוב .

א"ר ינאי אף שלמה מכריז ואומר (משלי כא) שומר פיו ולשונו שומר מצרות נפשו.

א"ר ינאי כל ימי הייתי קורא הפסוק הזה ולא הייתי יודע היכן הוא פשוט עד שבא רוכל זה והודיעו מי האיש החפץ חיים .

לפיכך משה מזהיר את ישראל ואומר להם זאת תהיה תורת המצורע תורת המוציא שם רע:

(23-24) ספר סיפורי מעשיות - מעשה ט

שהיה גומר המנעל ומן הסתם היה לו שלש קצוות, כי לא היה יכול האמנות בשלמות, כנ"ל היה לוקח המנעל בידו והיה משבח אותו מאד, והיה מתענג מאד ממנו והיה אומר: אשתי כמה יפה ונפלא המנעל הזה! כמה מתוק המנעל הזה! כמה מנעל של דבש וצוקיר המנעל הזה! והיתה שואלת אותו: אם כן מפני מה שארי רצענים נוטלים שלשה זהובים בעד זוג מנעלים, ואתה לוקח רק חצי טאלער (הינו זהוב וחצי)? השיב לה:

מה לי בזה? זה מעשה שלי, וזה מעשה שלי!, ועוד: למה לנו לדבר מאחרים? הלא נתחיל לחשב כמה וכמה אני מרויח במנעל זה מיד ליד: העור הוא בכך, הזפת והחוטאים וכו' בכך, ושאר דברים כיוצא בזה בכך, לאפקיס בכך; ועתה אני מרויח מיד ליד עשרה גדולים, ומה אכפת לי רוח כזה מיד ליד? והיה רק מלא שמחה וחדוה תמיד:

ואצל העולם היה ללעג

- לשון הרע, ימי השוככים. ימים של תענית דיבור. של רגישות לדיבור ותיקונו.
- רוכל. זה כמעט המקצוע. ללכת רכיל זה להעביר מידע. זה המקצוע וזה השם. ולכן זה כל כך משמעותי שזה הדיבור שלו.
- הרוכל חכם. הוא מעורר סקרנות. כולם באים אצלו. מי לא רוצה לחיות. סם חיים, קסם.
- יש כאן עקרון של הבעל שם טוב ללמוד בעבדות ה' מענינים גשמיים. כמה אנשים מתאמצים כדי לחיות. כדי להאריך את החייהם. כדי להיות בריאים. סל התרופות וכו'. כל מי שמבטיח איזו רפואה- כולם הולכים אחריו.
- מה רבי ינאי לא ידע? הרי זה נראה שהפסוק פשוט.
- מה הרפואה שהוא מציע? שומר פיו ולשונו שומר מצוות נפשו – זה מובן. פחות דיבורים, פחות התרברבות, פחות צרות. אך הרוכל מדבר על חיים. כנראה על איכות חיים.
- כשאנו מדברים על חיים בדרך כלל הכוונה לגוף. אך יש קשר מובהק בין גוף לנפש. וגם רעלים נפשיים שמצטברים גורמים סתימות. יש לשון רע וזה רע. זה ברור. המקבילה בגוף זה מאכלים לא טובים.
- אך יש רכילות של רוכל. שזה עיסוק במה שלא שלך. מקביל לריבוי אוכל. וזה פוגע מאוד באיכות החיים. מי האיש החפץ חיים? נצור לשונך מרע. זה מנכון, אך סור מרע ועשה טוב. והרע כאן הוא ההתבוננות במה שיש לאחר.
- מעשה מחכם ותם.
- אנשים מתים, או פוגעים מאוד באיכות החיים שלהם כי הם מביטים על מה שלא שלהם. רוכלים. רואים, מדווחים, מעבירים הלאה. רוצים לעצמם. גם אני רוצה גם. ואילו הרוכל אומר שאדם צריך להתמקד בחייו שלו. בשליחות שלו. זה מעשה שלו וזה מעשה שלי ולמה לנו לדבר מאחרים.